



Yves Leterme

Vlaams Minister- president

ANNEMIE MERTENS & MARTIJN CHRISTIAEN

Autisme en politiek. Dat was nog eens een uitdaging voor een interview.

Op een zeer zonnige vrijdagmiddag was het zover! We werden verwacht op het kabinet van Vlaams Minister-president Yves Leterme. Daar vond het boeiende interview plaats tussen Martijn Christiaen en Minister-president Yves Leterme.

Martijn: Ik lees op uw website dat u al 23 jaar bezig bent met politiek. Wat boeit u daarin?

Minister Leterme: Wat mij daarin boeit? Vooral dat je veel mensen ontmoet. Je komt ook vaak in aanraking met problemen. Er zijn veel mensen met pro-

blemen. Als je geluk hebt om door verkiezingen macht te krijgen, kan je iets aan de problemen proberen doen. Er is niets zo tof dan dat je iets voor iemand kan doen. Dat je dankbaarheid voelt. Dat je echt iets kan doen. Vroeger in Ieper, als schepen

was dat nog veel rechtstreeks. Mensen vragen je iets in het weekend. De maandag kan je dat dan uitvoeren, beslissen. Mensen zien direct resultaat. Nu in Brussel is er natuurlijk veel meer afstand.

Maar ik wist niet dat ik al 23 jaar in de politiek actief was. Dat was niet altijd voltijs.

Martijn: De rest was dan minder druk.

Minister Leterme: Dat was dan in de gemeente, als schepen of zo. Dat heb ik ook graag gedaan.

Martijn: Als je geen politiker zou geweest zijn, wat was je dan geworden?

Minister Leterme: Wat zou ik gedaan hebben? Ik weet het eigenlijk niet goed. Ik heb me nog nooit die vraag gesteld. Ik heb natuurlijk andere zaken gedaan. Ik heb bijvoorbeeld op het rekenhof gewerkt. Ik denk dat het iets in die aard zou zijn geworden. Ik had graag op een bedrijf gewerkt. En als ik helemaal mijn droom zou volgen, dan wou ik boer worden. Nu ik er wat meer over weet, ja dan spreekt boer me wel aan.

Martijn: Nooit wielrenner willen worden?

Minister Leterme: ja ik heb daar ook nog van gedroomd en kon redelijk goed fietsen. Maar het heeft er nooit ingezet. Ook vanuit mijn opvoeding werd het niet gestimuleerd. Je moest werken. Sport was tijdverlies en bovendien ook nog gevaarlijk. Ik heb vroeger nog koersen gereden met jonge gasten. Mijn moeder vroeg toen altijd: "niet te snel rijden en niet vallen". Maar ja, in de koers moest je snel rijden.

Martijn: En wat doe je nu eigenlijk? Minister-president wat houdt dat eigenlijk allemaal in?

Minister Leterme: President wil eigenlijk zeggen 'voorzitter'. We hebben een regering met 10 mensen. Elk van die 10 mensen heeft zaken die hij bepaalt, moet volgen, zoals onderwijs, cultuur, landbouw, economie, leefmilieu, ... En dan moet er iemand zijn die die groep voor zit, in de minister-raad. Hij moet zien of er nog werkpunten aan te halen zijn, het woord geven en zien dat er geen ruzie wordt gemaakt.

En je bent ook de vertegenwoordiger. Je bent diegene die vanuit de Vlaamse regering spreekt met de

andere regeringen. Of als er iets moet gedaan worden naar het buitenland toe, dan is de Minister-president het aanspreekpunt naar mensen uit het buitenland toe. Bijvoorbeeld daarstraks voor jij hier was, was hier de ambassadeur van Mali, een Afrikaans land.

Daarnaast moet je je in het parlement ook verantwoordelijk naar de parlementsleden toe. Maar het belangrijkste is het 'voorzitten' en zorgen dat er geen ruzie is, naar oplossingen zoeken. Dat is het belangrijkste.

Martijn: En wat is het moeilijkste aan die job? Wat moet je echt goed kunnen?

Minister Leterme: Het moeilijkste vind ik 'neen zeggen'. Dat krijg ik echt niet geleerd. Zo nu en dan moet je eens kunnen neen zeggen. Ik ben zeer graag bij mensen. Ik ga graag naar dingen die georganiseerd worden en ik kan moeilijk tegen de mensen 'neen' zeggen. Als je altijd ja zegt, dan ben je nauwelijks thuis of heb je geen tijd om alles goed te volgen. Dan slaap je heel weinig en dat is niet altijd ideaal he.

Martijn: Dat is een beetje hetzelfde bij vrijwilligerswerk. Ik heb ook problemen om neen te zeggen.

Minister Leterme: Ja dat is het. En uiteindelijk ben je altijd bezig.

Martijn: En er wordt veel aan je getrokken waarschijnlijk? Omdat je je overal vertoont.

Minister Leterme: Ja, en veel brieven hé. Elke dag krijgen we hier wel een 15 à 20 uitnodigingen, waarvan in de helft gevraagd wordt om niet alleen te komen, maar ook iets te zeggen. Dat varieert van hele kleine verenigingen, die nog handgeschreven brieven versturen, tot hele grote organisaties. Het is altijd moeilijk om te zeggen, 'neen, het gaat niet'.

Martijn: En veel eten en drinken, moet je ook kunnen? Of valt dat nog mee?

Minister Leterme: Dat valt goed mee. Er zijn ook dagen dat je minder eet. Waar je bijvoorbeeld de middag overslaat, omdat je moet spreken tussen twaalf uur en één uur en dan op de volgende plaats van één tot twee. De mensen zitten dan wel te

eten, maar als je spreekt eet je natuurlijk niet mee.

Martijn: Nee, dat is waar.

Minister Leterme: Ben ik te zwaar misschien?

Martijn: Nee, zeker niet. Maar ik heb zelf gewerkt als beleidsmedewerker in Oostende bij een scheppen. In de periode dat ik daar werkte, vond ik dat wel opvallend. Ik heb nog nooit in een job zoveel moeten eten en drinken. Maar inderdaad, de scheppen sprak meer dan dat ze at.

Ik zou u graag wat vragen stellen over autisme. Wat is volgens u autisme? En bent u er al me in contact gekomen?

Minister Leterme: Wel, we zijn al jaren bevriend met een viertal ouders die binnen de VVA actief zijn. Ik ken er enkele van vroeger uit de KSA. Overlaatst hebben we nog contact gehad met hen.

Nu kennen is een groot woord, maar ik heb wel wat contact met ouders van personen met autisme. Hoe je dat moet samenvatten? Ik denk vooral dat autisme, als ik het goed begrijp, een probleem is van communicatie. Dat ze moeilijk toestanden, situaties kunnen inschatten.

Martijn: Ja, ik denk dat dat ook bij iedereen een beetje anders is. Het is een hele grote groep. De ene spreekt en de andere niet bijvoorbeeld.

Minister Leterme: ja, dat is zo

Martijn: We hebben ook een PASS-groep.

Minister Leterme: Wat betekent dat?

Martijn: Dat is een groep voor en door mensen met autisme en een normale begaafdheid. Een zelfhulpgroep en een actiegroep. En in elke provincie is er één verantwoordelijke voor. En die komen af en toe samen rond thema's. En we hebben daar ook een keer besproken wat ik het beste aan u zou vragen. Wat hen zoal bezighoudt. We kwamen eigenlijk tot drie puntjes.

Ten eerste erkenning en een juist beeld van mensen met een normale begaafdheid en ook hogere begaafdheid, omdat vooral het beeld van mensen met een verstandelijke beperking wordt benadrukt.

Ten tweede tewerkstelling. De begeleiding van

mensen met autisme in een bedrijf of in een overheidsinstelling. Die begeleiding wordt vaak onderschat. En ook naar trajectbegeleiding. Er is weinig aangepaste trajectbegeleiding voor mensen met autisme die naar het normale arbeidscircuit gaan en niet naar beschutte tewerkstelling.

En een derde puntje was eigenlijk begeleiding op school, maar dan in het hoger onderwijs.

En hoe zou u daar vanuit uw bevoegdheden verder aan kunnen werken of met uw regering?

Minister Leterme: Eigenlijk moeten we nog een groot deel beginnen met een beleid naar autisme toe. Er zijn al wel wat aanzetten. Wat we nu aan het doen zijn in de regering, is dat Frank Vandebroucke, minister van onderwijs, meer middelen voorziet. Maar dat is nog niet zozeer voor hoger onderwijs, eerder naar het middelbaar onderwijs. We moeten dus dat hoger onderwijs eens noteren en bezorgen aan Frank Vandebroucke als zorg. Maar voor het middelbaar onderwijs hebben we de beslissing genomen om meer middelen vrij te maken voor extra zorg en begeleiding voor jongeren en kinderen met autisme.

En dan naar tewerkstelling.

Adjunct-kabinetschef: Er bestaat wel trajectbegeleiding, maar ik kan me levendig voorstellen dat er zeer weinig specialisten in begeleiding naar mensen met autisme toe zijn.

Ze weten wel algemeen wat trajectbegeleiding is. En enerzijds horen we dat er zeer veel mensen zijn die begeleid moeten worden en anderzijds is er de specialisatie niet naar het autisme. Waar moet ik rekening mee houden. Wat moeten we zeggen aan de werkgever over hoe hij er mee moet omgaan.

Minister Leterme: dat is zeker een aandachtspunt. En ook naar dat hoger onderwijs. Eigenlijk zijn we op beleidsniveau nog in de beginfase. Maar wij kunnen dingen doen rond onderwijs, tewerkstelling, de arbeidsmarkt, trajectbegeleiding.

Ik denk ook aan jeugdverenigingen, cultuur.

Adjunct-kabinetschef: Ik denk ook naar begeleid wonen, zeker voor normaal begaafde mensen met autisme. Je kan zeker heel wat zaken zelfstandig,

maar op bepaalde gebieden heb je ondersteuning nodig.

Maar ik denk dat dat iets is dat moet groeien. Men kent autisme, maar niet iedereen weet wat het specifiek is. Recent is de groep van de normaal begaafden 'ontdekt'. En ik denk dat een proces is dat op gang moet komen.

Martijn: De ervaring die ikzelf had als persoon met autisme. Enerzijds, ik ben afgestudeerd als maatschappelijk assistent. En in mijn laatste jaar heb ik mijn diagnose gekregen.

En op dat moment zei mijn departementshoofd: "als je de diagnose krijgt, zou ik liever hebben dat je de opleiding stopzet, zonder diploma", omdat je dat niet kunt als persoon met autisme.

Minister Leterme: Dat is wel cru.

Martijn: Ja, ze wou eerlijk zijn.

En een tweede punt dat ik dan had, was als ik arbeidstrajectbegeleiding volgde. Ik heb dat moeten stopzetten, omdat die begeleider zei, je hebt geen autisme. Ook al had ik een diagnose. Hij zei: "je handelt niet volgens mijn beeld van autisme en ik heb een specialisatie in autisme". Ik heb dan gezegd, misschien kan je eens contact opnemen met Autisme Centraal, want jouw beeld klopt niet helemaal.

Ik heb persoonlijk meer positieve ervaringen met mensen die niet ervaren zijn, zoals de VDAB, omdat die naar de mensen kijken.

Minister Leterme: gespecialiseerden kijken naar het autisme hé?

Martijn: Ze bekijken hun vorm die ze meer tegenkomen en dat is meer autisme en een mentale handicap. En als er dan iemand uitspringt, dan moeten ze naar de persoon kijken.

Adjunt-kabinetschef: maar het is moeilijk om te zien.

Martijn: ja, maar het blijft een handicap voor de persoon zelf.

Minister Leterme: inderdaad.

Martijn: Nog een paar andere vragen. Als u niet bezig bent met politiek, hebt u dan tijd voor andere hobby's?

Minister Leterme: ja

Martijn: En welke?

Minister Leterme: Als mijn been in orde is, dan fiets ik graag. En we hebben thuis wat dieren, kippen, geiten,...

Daarnaast ben ik ook veel met de kinderen bezig, we gaan veel op stap. Ik lees ook veel en graag.

Martijn: Kunt u een paar boeken opnoemen die u graag gelezen hebt?

Minister Leterme: ik ben momenteel bezig met een boek van Mark van de Voorde. Normaal lees ik per week één boek. Ik lees veel, maar niet zo veel romans. Ik lees wel Pieter Aspe. Ik heb alsmeer moeite om fictie te lezen. Ik ben dan ontgoocheld als je de auteur tegenkomt. Herman Brusselmans bijvoorbeeld lees ik ook graag. En dan boeken over politiek, financiën, actualiteit. Ik krijg hier enorm veel boeken. Er gaat geen week voorbij of ik heb 3 à 4 boeken ontvangen. Dus ik heb ze maar uit te kiezen. Ik ben wel iemand die dan begint te lezen en dat dan op één, twee, drie uitleeft. Ik ben zo opgevoed, bord leeg eten, alles wat je krijgt, gebruiken.

Martijn: Alles afwerken. Bezoekt u de bibliotheek?

Minister Leterme: vroeger wel, nu niet meer; Ik heb nu curverboxen vol boeken. Ik heb ook zelf een boek geschreven.

Martijn: ja, dat weet ik.

Ik heb veel boeken, ongeveer 1000 boeken.

Minister Leterme: 1000 boeken, heb je die allemaal gelezen?

Martijn: ongeveer wel. Toen ik klein was, kwam ik op het idee de openbare bibliotheek helemaal uit te lezen. En dan heb ik ook nog voor bibliothecaris gestudeerd.

Minister Leterme: En heb je de bibliotheek helemaal uitgelezen?

Martijn: Het was een kleine bijafdeling van de openbare bibliotheek en die heb ik wel uitgelezen.

Minister Leterme: En wat is jouw mooiste boek?

Martijn: De ontdekking van de hemel. Van Harry Mulisch. Dat is ook verfilmd.

Minister Leterme: Ik vind nog altijd Robinson

Crusoë. Ik was toen een jaar of 13. Ik vond dat fantastisch boek. Dat is echt wel verbeelding he.

Martijn: Alhoewel, op een onbewoond eiland achterblijven, dat is ook niet zo positief.

Minister Leterme: Maar ik zie wel aan mijn kinderen dat lezen achteruit gaat. Ze zijn bezig met chatten en MP3. Ze lezen wel eens de krant en stripverhalen. Maar veel boeken lezen,...

Martijn: Hoewel ik heb een leesgroep begeleid voor kinderen van 8 tot 10 jaar, voor meisjes en jongens. Het enthousiasme was daar redelijk groot. Maar ik denk vanaf 14 jaar, dan zijn boeken niet meer modieus. Ikzelf heb altijd graag gelezen.

Minister Leterme: Ik lees ook graag, maar ik heb ook veel saaie dingen om te lezen.

Martijn: Dat kan ik me voorstellen.

Minister Leterme: Veel nota's.

Martijn: Een laatste vraag dan. Een paar jaar geleden was er op televisie een programma over de schoonheid en de troost. Nu wou ik u vragen wat zou u benoemen als de ultieme schoonheid en wat biedt u troost als het wat minder gaat?

Minister Leterme: Ultieme schoonheid vind ik...

Martijn: of bestaat dat niet?

Minister Leterme: jawel, een landschap met stilte.

Martijn: stilte is belangrijk?

Minister Leterme: ja, ik woon in een streek waar je nog een kwartier kan fietsen in stilte. Ook in het buitenland heb je prachtige streken.

Martijn: er bestaat een boekje over alle stille plekken in België

Minister Leterme: ik heb het hier liggen

En dan zijn er ook veel dingen die mensen doen. Bijvoorbeeld Beaufort, die kunstwerken van Fabre, dat vind ik ook heel mooi.

En troost vind ik bij mensen. Ik heb, ik ga hout vasthouden, tot hiertoe nog niet veel troost nodig gehad. Ik hoop dat als ik het ga nodig hebben, het er ook zal zijn.

Martijn: Het is allemaal goed gelopen.

Minister Leterme: Ja, maar je moet er ook in investeren in het bieden van troost. We moeten meer bezig zijn met de mens. Ook bij onze medewer-

kers. Soms geven we ze te snel naar hun voeten, bijvoorbeeld als ze te laat zijn, zonder te weten wat er eigenlijk aan de hand is. Daar moeten we meer mee bezig zijn.

Martijn: Aandacht voor de context hebben?

Minister Leterme: Jaja, en als je zeer snel leeft, dan heb je daar soms minder aandacht voor.

Martijn: Dus niet alleen mensen met autisme hebben het moeilijk om de context te zien.

Dan zou ik het graag nog even willen hebben over autismevriendelijkheid. Voor mij betekent autismevriendelijkheid duidelijkheid. Als je ergens toe komt dat je weet waar je moet zijn, wat er van je verlangd wordt,...

Minister Leterme: Dat vind ik goed nieuws. Ik heb er ook altijd problemen mee. Je krijgt uitnodigingen en de verwachtingen zijn niet duidelijk.

Ook als je moet gaan spreken heb je zeer weinig informatie: is het een grote of kleine zaal, hebben de mensen die dag al iets beleefd. Is er een verwachting naar u toe, hoe moet je gekleed zijn,...

Martijn: Zo concreet mogelijk he. Wat ook belangrijk is is visuele informatie. En als je probleemgedrag ziet van mensen. Als ze bijvoorbeeld te sterke woorden gebruiken, dat je dan niet onmiddellijk denkt dat het een lastigaard is. Die iemand reageert vanuit een teveel prikkels krijgen. Je mag dat zeker niet persoonlijk nemen.

Minister Leterme: Het zijn heel bruikbare tips hier omschreven.

Minister-president Yves Leterme ondertekent de intentieverklaring.

Aanpassingen die hij wil verwezenlijken:

- beter, duidelijker, concreter spreken
- brief sturen naar de ministers van de Vlaamse Regering met de vraag om de aanbevelingen van autismevriendelijkheid toe te passen.